

OPONENTSKÝ POSUDEK (RIGORÓZNÍ PRÁCE)

Jméno rigorózanta:	Mgr. Jakub Sivák
Téma práce:	Ochrana osobnosti v kybernetickém prostoru
Rozsah práce:	96 stran vlastního textu (dle prohlášení autora 238 566 znaků včetně mezer, tj. 132,54 NS)
Datum odevzdání práce:	09. května 2018

1. Aktuálnost (novost) tématu

Zvolené téma lze považovat za vysoce aktuální. Stále větší dostupnost internetového připojení v posledních letech vedla k tomu, že se „virtuální život“ stal v té či oné podobě nedílnou součástí převážné části populace. Čím více je člověk „přítomen“ na síti, tím větší (intenzivnější) digitální stopu za sebou zanechává. Její součástí jsou také osobní údaje či projevy osobní povahy, ať už byly uživatelem poskytnuty vědomě, či nevědomky, avšak díky využití pokročilých IT technologií dávají ve svém souhrnu určitý obraz o názorech, postojích, projevech atd. tohoto jednotlivce. Je zřejmé, že právní úpravy nestihly na tento vývoj dosud zcela adekvátně reagovat.

Oponentské hodnocení: Výběr tématu hodnotím na základě uvedeného kladně. Zpracování tohoto tématu je schopno osvědčit, zda si rigorózní autor osvojil teoretické poznatky založené na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje a zda je schopen jejich náležitě aplikovat v samostatné tvůrčí činnosti.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Zvolené téma nelze hodnotit pouze jako téma ryze soukromoprávní. Naopak, úspěšné zpracování zvolené problematiky vyžaduje interdisciplinární přístup. Vedle soukromoprávních aspektů (ochrana osobnosti) je třeba vidět též rovinu trestněprávní (různé společensky nebezpečné excesy v kyberprostoru, které nejen zasahují do chráněné osobnosti sféry jednotlivce, ale mohou až ohrozit tzv. kybernetickou bezpečnost), dále je třeba brát v úvahu rodící se právo IT (zde jako odvětví regulující základní poměry vznikající v souvislosti s užíváním IT) atd. Vedle toho se rigorózní autor nemůže obejít bez základních znalostí fungování IT technologií. To vše zvyšuje náročnost tématu na jeho úspěšné zpracování. Autor může ohledně dílčích tématů (ochrana osobnosti, trestněprávní rovina) čerpat ze značného množství pramenů, ať už učebnicového, komentářového či časopiseckého charakteru, jak domácí, tak zahraniční provenience.

Oponentské hodnocení: Náročnost zvládnutí těchto teoretických otázek, jakož i prokázání praktických znalostí, při čemž lze čerpat ze standardní odborné literatury, jak učebnicové, tak časopisecké, odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práci tohoto druhu.

3. Formální a systematické členění práce

Po formální stránce je práce rozdělena do deseti kapitol (k nimž je nutno připočítat úvod a závěr). Autor zjevně volí postup od obecného k jednotlivému a tomu systematicky práce důsledně podřizuje. Tak v kap. 1 se zabývá historickým vývojem ochrany osobnosti, v kap. 2 definuje základní pojmy, v kap. 3 navazuje souvisejícím instrumentáři absolutních a relativních osobnostních práv. Těžiště práce však počíná v kap. 4, kde se již věnuje jednotlivým složkám osobnosti, které jsou předmětem ochrany v kyberprostoru a v kap. 5 uvádí typické případy zásahu do osobnosti v rámci tohoto kyberprostoru. V logické návaznosti na to pak v kap. 6

analyzuje jednotlivé prostředky ochrany osobnosti a v návaznosti na to pak připojuje v kap. 7 exkurz do roviny trestněprávní a kap. 8 neopomíjí ani rovinu procesní (dokazování elektronickými důkazními prostředky). V kap. 9 pak analyzuje nejzávažnější negativní jevy, s nimiž se lze v kyberprostoru setkat a které ohrožují společnost jako celek. V kap. 10 vyslovuje návrhy de lege ferenda a v závěru své poznatky přehledně shrnuje. Z uvedeného je zřejmé, že zvolené systematice odpovídá také formální členění práce do jednotlivých kapitol. Jejich počet je adekvátní, jejich rozsah rovněž, těžiště práce je čtenáři jasně zřetelné. Pro úplnost lze dodat, že jednotlivé kapitoly se dále člení na dílčí celky. Jejich rozbor by byl již nad rámec posudku, v obecnosti lze však konstatovat, že celkově je i toto dílčí členění zvoleno způsobem odpovídajícím systematice celé práce.

Oponentské hodnocení: Systematika práce i formální členění odpovídá zvolenému tématu i cílům, které si autor vytyčil a zároveň odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu.

4. Vyjádření k práci

Již při studiu obsahu práce je zřejmé, že je čtenáři předkládána práce, která vyniká důsledným dodržením systematiky a dále též podrobností zpracování, jakož i – zároveň – komplexním přístupem autora. Cíl práce autor obecně vymezuje takto: „*Cílem předkládané rigorózní práce je vytvořit alespoň základní povědomí o škodlivém jednání a vymezit hranici, která zakládá právní odpovědnost při zásahu do osobnostních práv.*“ Lze konstatovat, že autorovi se díky zvládnutí komplexního přístupu k danému tématu tento cíl podařilo naplnit. Dále lze kladně hodnotit, že autor neopomenul ani metodu historickou (kap.1), navíc zpracovanou již od období starověké Číny či Řecka, což v podobných pracích nebývá zvykem a předložená práce tím v kladném slova smyslu vybočuje z průměru. Rovněž kladně hodnotím, že autor neopominul ani evropskou úroveň problematiky a zapracoval již (v přiměřeném rozsahu problematiku tzv. GDPR (zejm. s. 42 a násl. a 76). Další silnou stránkou práce je autorova znalost judikatury a její začlenění do textu. Autor pracuje s cca 24 judikáty, což je nadprůměrné vzhledem k tomu, že autor vše vztahuje ke specifické problematice zásahů do osobnosti v rámci kyberprostoru. Kladně hodnotím rovněž kap. 10, v níž autor přehledně shrnuje své návrhy de lege ferenda.

K práci lze mít také některé výhrady. Za nejzásadnější lze považovat ne zcela vhodný název kap. 6.1 „nárok na náhradu škody“. Již z prvních řádků textu této dílčí kapitoly je zřejmé, že autor pojednává jak o újmě majetkové (škoda), tak také o újmě nemajetkové. Zvolený název tak pokrývá pouze jednu část zde zpracovávané problematiky a není tudíž zcela výstižný.

Další výtky jsou spíše formálního charakteru. Tak v obsahu v bodě 4.1.4 není uvedena stránka (místo toho je uvedeno chybové hlášení editoru), odrážka mezi čísly se třemi úrovněmi a textem je příliš dlouhá a naopak v kap. 10 není odrážka žádná. V tomto smyslu nebylo formátování obsahu dostatečně zvládnuto. Pozn. pod čarou č. 38 (s. 31) začíná značkou „§“, totéž na s. 75, 79 a dalších. I zde se však jedná o větu, která by grafickou značkou začínat neměla. Na s. 50 kap. 5 nezačíná na nové stránce (na rozdíl od předchozích). Na s. 51 upozorňuji na slovní spojení „nahé fotografie“ – je zřejmé, co autor zamýšlel vyjádřit, ale jde o hovorový jazyk. Nahé (či oblečené) nejsou fotografie, nýbrž osoba na nich vyobrazená. Na s. 87 by stačilo u druhé a třetí pozn. pod čarou uvést „tamtéž“ (Ibid.).

Konečně na s. 99 věta „*Vnímám, že závěry, které lze uplatnit v budoucí praxi, jsou pravým klenotem akademických textů*“ vyznívá nepatřičně, resp. patrně nevyznívá tak, jak ji autor zamýšlel. Čtenáři se zdá, že si z něj autor dělá legraci. I v odborném textu lze pro osvěžení občasně nadsázky uvítat, autor tak však musí činit adekvátně vzhledem k práci a ke své zatím dosažené odbornosti (představíme-li si tuto větu např. v rámci textu prof. Roučka, který podobné věty do některých textů rovněž skrýval, nepůsobila by zde – vzhledem k jeho osobnosti – nijak nepatřičně).

Práci hodnotím – i přes uvedené výtky – jako zdařilé zpracování tématu, a to ohledně logické stavby, hloubky zpracování tématu i použitých právně-hermeneutických metod. Práce vyniká zejména podrobností a systematickostí postupu autora. Domnívám se, že vytknuté nedostatky, z nichž nejzávažnější vadné označení kap. 6.1, nesnižují hodnotu jinak solidně zpracované práce natolik, aby nebylo možno ji doporučit k obhajobě.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce je uveden výše. Autor tento cíl splnil.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Autor při zpracování zvoleného tématu prokázal schopnost samostatné práce , a to jak pokud jde o literaturu, tak judikaturu. Automatická kontrola shod provedená systémem theses.cz generuje dokument čítající 22317 (!) stran, představující 498 dokumentů obsahujících shody. Míra shody v prvních dvou dokumentech představuje 8 %, což je více, než standardních 5 %. Jedná se o diplomovou práci rigorózanta z FPR ZČU Plzeň. Podrobné prozkoumání těchto dokumentů však vedlo k závěru, že z textu své DP nečerpal nijak extenzivně. Více shod bylo indikováno pouze v první části, věnované historii, ovšem všechny tyto shody byly systémem theses označeny atributem /neplag. V dalším se shodovaly pouze některé citační údaje literatury, které z povahy věci musejí být shodné. Míra shody v žádném dalším dokumentu (č. 3 a násl.) nepřesahuje 5%. Nakolik je v lidských silách takto obsáhlý dokument prostudovat, lze konstatovat, že nalezené shody se týkají povětšinou názvů právních předpisů či citací zákonných textů či citací judikatury, které logicky musí být shodné. Na základě uvedeného dokumentu tedy nelze učinit závěr o tom, že by rigorózant nepostupoval při tvorbě práce <i>lege artis</i> .
Logická stavba práce	Logická stavba práce je již zhodnocena výše a je možno ji hodnotit jako zdařilou.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autor pracuje s literaturou řádně a průběžně na ni odkazuje. Seznam použité literatury je přehledný. Ze seznamu vyplývá, že pracoval s cca 30 publikacemi ať už monografického či časopiseckého charakteru, včetně literatury zahraniční (byť v omezeném rozsahu). To je dostačující vzhledem k požadavkům kladeným na práce tohoto druhu.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Autor téma zvolené v názvu práce zpracoval co do podrobnosti způsobem odpovídajícím požadavkům na práce tohoto druhu. Lze tedy uzavřít, že autor zvolené téma zpracoval a vyčerpал dostatečně.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je po formální stránce přehledná. Velikost písma i jeho rozpal je standardní, počet úhozů pravděpodobně odpovídá průměrné normostraně. Formální výtky již výše. Lze uzavřít, že úprava odpovídá požadavkům kladeným na

	práce tohoto druhu.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň práce je dobrá.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

6.1 Připomínky k práci jsou obsaženy již výše v textu.

6.2 Na s. 57 se autor věnuje problematice tzv. „trollení“. V té souvislosti by se autor mohl zamyslet nad konkrétní situací veřejně dostupnou ke shlédnutí zde (v diskusi dole pod článkem):

<https://mladypodnikatel.cz/margit-slimakova-zdrava-vyziva-ovlivnuje-nas-vzhled-nase-chovani-i-vykonnost-t12483>

Jedná se v daném případě podle názoru autora o „trollení“, proti kterému by již měla být přípustná právní ochrana, nebo nikoliv?

Doporučení/nedoporučení k obhajobě	práce	Závěrem lze konstatovat, že předložená rigorózní práce jak po stránce formální, tak i obsahové, splňuje požadavky kladené na rigorózní práce, tj. prokázat schopnost k samostatné tvůrčí činnosti a hlubší znalosti ze zpracovávané tematiky, a proto doporučuji její přijetí k ústní obhajobě.
---	--------------	--

V Praze dne 01. 06. 2018

doc. JUDr. Ondřej Frinta, Ph.D.
oponent rigorózní práce